

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากภัยทางอินเทอร์เน็ต การแพร่ระบาดของยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร การมั่วสุมในแหล่งต่างๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ร้านสุรา การมีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การให้อิสระเสรีแก่วัยรุ่น การเลียนแบบและรับเอาวัฒนธรรมชาวต่างชาติ การทะเลาะวิวาท การก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เด็กและเยาวชน กำลังเผชิญอยู่อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แม้แต่ผู้ใหญ่ก็ไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ดังกล่าวได้ (สุขุม เกลยทรัพย์, 2550: 11) ปัญหาดังกล่าวล้วนมีผลมาจากความเจริญทางด้านวัตถุที่ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้าม สภาพจิตใจของคนในสังคมกลับไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การปลูกฝังและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จึงถือว่าเป็นแนวทางที่จะช่วยลดปัญหาสังคมได้ เพราะเป็นการนำหลักแห่งความจริง และความถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ศาสนา และ วัฒนธรรม มาประพฤติปฏิบัติให้เกิดความดีงาม ซึ่งบุคคลจะต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความสุขสงบ ร่มเย็น ความสำเร็จของตนเองและสังคม การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น จะต้องพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อกันและได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 หมวด 1 บททั่วไปว่าด้วย ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ความว่า “...การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข...” และในมาตรา 24 (4) ได้กำหนดไว้ว่า “...การจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชา...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 5-13)

จิตณรงค์ ขคภูเขียว (2550 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษามีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม

รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข สำหรับคุณธรรม จริยธรรม ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 25) ประกอบด้วย

- 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ
- 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี และ 8) ความมีน้ำใจ

โรงเรียนลำปลายมาศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี จึงได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย โดยนำเอาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มาบูรณาการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้มีการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เช่น กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมเชิดชูเกียรติผู้กระทำความดี กิจกรรมสวดมนต์ประจำสัปดาห์ เป็นต้น เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ทางโรงเรียนกำหนด แต่ก็ยังมีนักเรียนบางส่วนที่พบว่ายังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เช่น ไม่มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ทำงานไม่เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด ชอบพูดคุยในเวลาที่ครูกำลังสอน มกง่าย ขาดการเอาใจใส่ดูแลด้านความสะอาด ชอบขีดเขียนตามผนังห้องน้ำ เป็นต้น (โรงเรียนลำปลายมาศ, 2553: 17-20)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหา คุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ไขพฤติกรรม สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการขัดเกลาจิตใจ ปลูกฝังจิตสำนึก และให้เกิดความพร้อมใน การแก้ปัญหา รวมทั้งการป้องกันพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาพฤติกรรม ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบข่ายเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี 8) ความมีน้ำใจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร จำนวน 3,032 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 5 คน ครู 87 คน นักเรียน 1,470 คนและผู้ปกครอง 1,470 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2553: 5)
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูป

ของเครจซี่และมอร์แกน(Krejcic & Morgan) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542: 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 20 คน นักเรียน 137 คน ผู้ปกครอง 138 คน ส่วนผู้บริหารใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ศึกษามี ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 เพศ

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 สถานภาพ

3.1.2.1 ผู้บริหาร

3.1.2.2 ครู

3.1.2.3 นักเรียน

3.1.2.4 ผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2554 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง ผลที่เกิดจากการแสดงออกทางลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. แนวทาง หมายถึง การกำหนดนโยบาย โครงการ และแผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
3. คุณธรรม หมายถึง หลักความจริง หลักการปฏิบัติ หลักของความจริง และความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งบุคคลยึดเป็นแนวทาง

ในการปฏิบัติเพื่อความสุข ความสำเร็จของตนเองและสังคม

4. **จริยธรรม** หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม

5. **คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ** หมายถึง หลักของความดีงามขั้นพื้นฐานที่จะต้องนำมาประพฤติปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรม 8 ประการ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 25)

5.1 **ความขยัน** หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควร ผู้งานมีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

5.2 **ความประหยัด** หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนคิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

5.3 **ความซื่อสัตย์** หมายถึง ความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

5.4 **ความมีวินัย** หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5.5 **ความสุภาพ** หมายถึง ความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

5.6 **ความสะอาด** หมายถึง การรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

5.7 **ความสามัคคี** หมายถึง การเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

5.8 ความมีน้ำใจ หมายถึง การเป็นผู้ให้และเป็นผู้อาสาช่วยเหลือสังคม

รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่า ในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย และสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

6. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ในช่วงต้นปีการศึกษา เป็นต้น

7. นโยบายและแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยดำเนินการ จัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในรูปแบบที่หลากหลาย

8. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการตำแหน่งผู้บริหาร

โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

9. ครู หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ในการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง ในปีการศึกษา 2553

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ

อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2553

11. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้อุปการะเลี้ยงดูนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2553

12. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์